

VARUHI GOZDA

Maša Ogrizek, Slavica Danič

Žirko, Želodek, Jelka, Bor ter Češ in Nja živijo v stanovanjskem bloku na Hrastovi stezi 7, kjer s svojimi vragolijami kravžljajo živce sosedom. A ko v bližnjem Smrekovem logu obolijo skoraj vsa drevesa, združijo moči. Pri reševalni akciji jim pomagata tudi deček Simon in deklica Sonja. Kakšna dogodivščina jih čaka v prihodnje? Izdajmo samo, da jih v tretji knjigi čakajo nove napete dogodivščine.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

VARUHI GOZDA

V Velikem gozdu se je prebujala pomlad in stanovanjski blok na Hrastovi stezi 7 je vrvel od življenja. V kleti je živel hišnik Glivar z družino. Glive so skrbele, da je bila vodovodna napeljava brezhibna ter so korenine dobile dovolj vode in hranilnih snovi. Zadolžene so bile tudi za internetno povezavo z drugimi drevesi. V pritličju je prebivalo številčno sorodstvo velikih rdečih gozdnih mravelj. Njihova naloga je bila, da je dvorišče pred blokom skrbno pometeno, prst pa razrahljana in pognojena. Poleg čistilnega servisa »Pridna mravljica« je bil v atriju še vrtec »Buba«. Zakonca Rogač sta v trohnečem kosu lesa uredila jasli za svoje ličinke, sama pa sta zvečer rada odbrenčala na lepše. Tudi gospod in gospa Žolna iz prvega nadstropja sta bila v veselem pričakovanju. V lični duplini sta urejala še zadnje malenkosti pred prihodom malih žoln.

V drugem, tretjem in četrtem nadstropju so si drug nad drugim zgradili domovanja plodovčki. Na najnižjih vejah sta si Bor in Jelka postavila kolibo iz lubja. Večino dneva sta se potepala po gozdu, zato sta potrebovala samo preprosto prenočišče. Malo višje sta v okroglem stolpu živeli dvojčici Češ in Nja. V njem sta si uredili sodobno delavnico, kjer sta izdelovali najrazličnejše izume. Čisto na vrhu je bila duplina, v kateri sta skupaj stanovala Žirko in mali Želodek. Družčina se je ob večerih rada zbrala na njuni veliki terasi, kjer so skupaj igrali Storž, ne jezi se. Prijatelji so svoje hiške povezali s stopnicami, lestvami in visečimi mostovi, da so se lahko obiskovali po mili volji. Nenehno tekanje sem in tja, vriskanje ter ostale vragolije so njihove sosede spravljali ob živce.

»Dragi, saj bo kmalu. Poglej, jajčna lupina že poka,« ga je poskušala pomiriti žena. Vendar to ni prav nič pomagalo in bodoči očka je od vznemirjenja pozobal zvrhano skledico praženih žuželk.

»Dragi sosedje, ne jezite se, saj so vendar še otroci!« je male razposajence branila veverica Brž, ki je prebivala čisto na vrhu hrasta, v mansardnem stanovanju.

»Gospodična Brž, vam je lahko govoriti, saj ne skačejo po vaši glavi!« je bil pretirano vljuden gospod Žolna.

»Tudi mi smo potrpeali, ko ste cele dneve vrtali za otroško sobo,« mu je zaprla kljun veverica. »No, saj bosta videla, kako živahni so otroci,« je prijazneje dodala.

Novopečena starša sta imela kmalu res poln kljun dela s hranjenjem svojih treh malčkov, zato se nista več vtikala v tujo otročad.

Čeprav je bila še pomlad, je bilo že prav poletno vroče. Hišnik Glivar je otrokom naredil majhen bazenček, v katerem so čofotali od jutra do večera. A veselje in smeh sta jih minila, ko sta se nekega dne s potepanja vrnila objokana Bor in Jelka.

»Bila sva na obisku v Smrekovem logu. Najini sorodniki so hudo zboleli,« je hlupal Bor.

»V lubju imajo drobne luknjice, iz debel jim teče smola, nekaterim pa so začele odpadati tudi iglice,« je zaskrbljeno opisovala Jelka. »Stara gospa Smrekar pravi, da so vsega krivi majceni hroščki, ki letajo tam okoli,« je dodal Bor.

»Lubadarji!« sta v en glas vzkliknila zakonca Rogač. »Res so veliko manjši od naju, ampak jih je cela vojska! Ličinke nas rogačev se razvijajo na tleh v trohnečem lesu, pri lubadarju pa v skorji oslavljenih dreves. Samčki v skorjo izvrtajo luknjico in napravijo kotilnico, v katero zlezejo samičke in izdelajo materinske rove. V njih odlagajo jajčeca, iz katerih se izležejo ličinke, ki izvrtajo dodatne rove. Drevesa zato umrejo,« sta na dolgo in široko razlagala hrošča.

»Moramo jim pomagati,« je milo prosila Jelka, mlajšega Bora pa je vnovič premagal jok.

»Brez skrbi, skupaj se bomo že česa domislili!« ju je poskušala pomiriti Brž. »Ali ima kdo od odraslih kakšne znanke v Smrekovem logu?« ni izgubljala časa.

»Jaz imam tam prijateljico, s katero sva skupaj hodili v ptičjo šolo,« je oznanila gospa Žolna.

»Krasno!« se je razveselila veverica. »Potem bo danes vaš mož sam pazil na ptičke, vi pa boste sodelovali v reševalni akciji 'Bolna smreka'!« je odločila Brž.

Zatem je zbranim stanovalcem Hrastove steze 7 razodela svoj načrt. »Žirko, Želodek, Češ in Nja, vi zajahajte moj hrbet. Gremo iskati vašega prijatelja Simona! On bo vedel, kaj naj storimo. Bor in Jelka, vidva pa se usedita na gospo Žolno in skupaj poiščite njeno nekdanjo sošolko. Morda ona ve, kaj se godi v Smrekovem logu.«

Rečeno, storjeno. Brž je odvihrala s tako hitrostjo, da se je družčina komaj obdržala v sedlu. Gospa Žolna je letela previdneje.

Ni minilo dolgo, ko je žolna veselo zažvižgala in pristala na bližnjem drevesu.

»Kdo me budi sredi belega dne?!« se je ujezila sova, saj je po nočnem lovu ravno malce zadremala. Nato pa se je razveselila prijateljice, ki je že dolgo ni videla.

»Oprosti, draga moja, potrebujemo tvoj moder nasvet. Morda veš, zakaj so to pomlad zbolela skoraj vsa drevesa v Smrekovem logu?«

Sova se je ob prijaznih besedah pomirila in jim razložila. »Odkar so pomladi in poletja tako vroča in suha, se je smrekov lubadar strašansko namnožil. Najslabše je, če je na kupu veliko enakih dreves, ker so tako najbolj ranljiva za škodljivce. Veliko bolj zdrav je gozd, kjer rastejo različna drevesa. V Smrekovem logu so same smreke, ki so jih tu zasadili ljudje,« je modrovala sova Hu-hu.

»Rade volje pomagam,« se je obliznila gospa Žolna in z dolgim kljunom začela izpod skorje bezati ličinke lubadarja. »Moji otroci jih obožujejo! Nekaj jih bova z možem posušila, nekaj pa vložila za dolgo zimo.«

»Žal jih je preveč. Tudi cela jata ptic jih ne bi mogla pozobati. Bojim se, da je za stare smreke že prepozno. Mlade pa bi še lahko rešili.«

»Ampak kako?« sta se v pogovor vključila Bor in Jelka.

»Tega ne vem, a poznam nekoga, ki najde rešitev za vsako težavo,« je odgovorila Hu-hu in jim pomignila, naj ji sledijo. Leteli so skozi prostran, enoličen smrekov gozd, dokler niso na jasi zagledali majhne lesene kočice.

»Prispeli smo na cilj!« je oznanila sova, spretno pristala na strehi in glasno zaskovikala: »So-nja!«

Iz hiške se je prikazala pegasta deklica z dolgimi, razkuštranimi lasmi. Okoli pasu so ji bingljale majhne platnene vrečke, ki so bile na vrhu zavezane z vrvico, v žepu pa je imela zataknjeno fračo.

»Hu-hu!« se je veselo zasmejala. »Kaj pa je tebe prineslo mimo?«

»Nič dobrega,« se je zresnila sova. »Moje prijatelje zanima, kako bi lahko rešili smreke, ki jih je napadel lubadar.«

»Da, sva z babi Franjo opazili, da je letos res hudo. Babi pravi, da bodo morali gozdarji več kot polovico Smrekovega loga posekati in bolne smreke odpeljati,« je žalostno pripovedovala deklica. Ob teh besedah sta se Jelka in Bor kar stresla od groze.

»Ampak kaj lahko storimo MI?!« je zacepetal Bor.

»Mlada drevesca in semena iz storžev lahko presadimo višje v gozdu, kjer je hladneje,« je po premisleku dejala Sonja.

Deklica je svojo ljubljenko Hu-hu in nove prijatelje povabila v hiško na domač zeliščni čaj in piškote. Bor in Jelka nista mogla odtrgati pogleda od številnih glinenih lončkov, ki so bili skrbno zloženi na lesenih policah, na nalepkah pa so bile s starinsko pisavo napisane čudne besede, ki jih nista še nikoli slišala: *Pinus sylvestris*, *Picea abies*, *Larix decidua* ...

»To je najina banka semen!« je ponosno dejala Sonja, ki je opazila, kaj je pritegnilo pogled malih radovednežev.

»Babi pravi, da je vredna več kot ves denar sveta.«

»Kje sta dobili vsa ta semena?« je zanimalo gospo Žolno.

»Babi je delala v botaničnem vrtu, kjer je skrbela za drevesa. Nekaj jih je dobila tam. Odkar se je upokojila, živi tu v gozdu in jih nabira. Tudi jaz ji pomagam, kadar sem na obisku,« je veselo dejala in pokazala na vrečke, privezane za pas.

»Kako bomo vedeli, katera semena naj posadimo v gozdu?« je vprašala Jelka.

»Dobro vprašanje!« jo je pohvalila Sonja. »Babi bo izbrala najprimernejša. Nekaj jih bo od najlepših in najbolj zdravih smrek iz Smrekovega loga, druga pa iz podobnih gozdov od blizu in daleč. Babi se rada pošali, da ni dobro, če so vsa drevesa v gozdu 'v žlahti',« je veselo dejala deklica.

»Jutri navsezgodaj se dobimo pri vas, na Hrastovi stezi 7. Z babi bova izbrali mlade smrečice, da jih bomo presadili na Senčno jaso. Pripravili bova tudi nekaj vrečic semen, da jih posadimo blizu njih,« je načrtovala Sonja.

»Fino bi bilo, če bi šel z nami še kakšen človek. Vi ste predrobni, da bi lahko nosili drevesa,« je na glas razmišljala deklica.

Iglavčka sta se sprva užaljeno spogledala, nato pa v en glas vzkliknila: »Simon!«

»Kdo pa je Simon?« je zanimalo Sonjo.

»Deček, ki živi v hiši blizu parka ...« sta hitela razlagati Bor in Jelka, a ju je Sonja nestrpno prekinila.

»Ah, mestni fantje! Z gorskimi kolesi divjajo po gozdu in plašijo živali. Zato imam vedno s sabo fračo, da jim za kazen v hrbet izstrelim kakšen želod ali žir,« se je nagajivo namuznila deklica. Bor in Jelka pa sta se zakrohotala, saj sta si živo predstavljala Žirka in Želodka, kako letita po zraku.

»Kaj pa je tako smešnega?« je bila zdaj užaljena deklica.

»Ah, nič, nič. Simon je drugačen, on ima rad gozd!« sta jo prepričevala. »Lansko pomlad je prinesel Žirka, Želodka, Češ in Njo v Veliki gozd. Zjutraj so ga že šli iskati naši prijatelji, da bi nam pomagal.

»No, naj bo,« se je vdala Sonja. »Več nas bo, lažje bo šlo!«

»0, koliko vas je!« se je razveselila Sonja, ko so se ji drug za drugim predstavljali stanovalci bloka.

»Midva s Simonom bova nosila mlade smrečice, ostali pa semena,« je delila navodila.

Velike rdeče gozdne mravlje so si na hrbte naložile vsaka po eno seme. Ostali pa so si, glede na svoje zmožnosti, izbrali primerno veliko vrečico, ki sta jih prejšnjega večera skrbno pripravili Sonja in babica Franja. Odprava si je pot krajšala s prepevanjem pesmi Gosenica je lezla visoko na drevo. Privoščili so si tudi daljši počitek, da so se osvežili v bližnjem potoku.

Na Senčno jaso so prispeli ravno v času kosila, zato so se najprej pošteno okrepčali v senci mogočnega macesna, kjer je prijetno pihljalo. Nato so izkopali globoke luknje v črno gozdno prst in vanje zasadili prvih pet smrečic ter nekaj pesti semen.

»Tako, za danes bo dovolj,« sta se strinjala Simon in Sonja.
»Ampak že jutri lahko nadaljujemo,« je bila neutrudna deklica.
»Na jasi je še veliko prostora!« ji je pritrdil Simon.
»Juhej!« so v en glas vzkliknili ostali.
Simon, Sonja, Žirko, Želodek, Češ in Nja, Bor, Jelka ter ostala družčina so se res sestali že naslednji dan.
In potem še velikokrat. Tako je nastala skrivna družčina Varuhi gozda. Skupaj se igrajo in zabavajo. Kadar je treba, pa združijo moči, da v Velikem gozdu kakšno novo drevo vzbrsti.

VARUHI GOZDA

Založnik: ZALOŽBA SILVA SLOVENICA

Leto izdaje: 2017

Odgovorna urednica: prof. dr. Hojka Kraigher

Glavna urednika: Boris Rantaša, dr. Peter Železnik

Besedila: Maša Ogrizek, BPCS

Izdelava aplikacije razširjene

Ilustracije in oblikovanje knjige:
Slavica Danič, Art Rebel 9

resničnosti: Kristjan Hlaj, Art Rebel 9

Produkcija: Art Rebel 9 in BPCS

Animacije: Larisa Kotnik, Art Rebel 9

Cena: brezplačno

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

O87.5

OGRIZEK, Maša

Varuhi gozda / [besedila Maša Ogrizek : ilustracije Slavica Danič]. –
1. izd. – Ljubljana : Gozdarski inštitut Slovenije, Založba Silva Slovenica, 2016

ISBN 978-961-6993-09-8

1. Gl. stv. nasl.
286258944

FINANCIRANJE:

RAZVOJ SISTEMA MONITORINGA GENETSKE PESTROŠTI GOZDNEGA DREVJA

Izdajo knjige je omogočil projekt LIFE GEN MON (LIFE/ENV/SI/000148), ki ga sofinancirajo Evropski finančni instrument za okolje LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor in Gozdarski inštitut Slovenije.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

